

Загадка,
яку
може допомогти розгадати тільки Д. ДОНЦОВ.

Подаємо коротко стислі, усталені факти.

У 1921 році у Відні видана була Видавництвом Донцових книжка др. Дмитра Донцова "Підстави нашої політики", яка мала докладно 210 сторінок.

У 1948 році в часопису "Час" написав "В.Шерех": "ідеї Донцова потребують тепер перегляду і суворої критики".

У роках 1948 - 1949 під проводом "В.Шереха" суворо критиковано ідеї приписувані Донцову.

У році 1950 у рамках цієї критики в часопису "Наш вік" ч. 2, видаваному в Канаді пише "Гр.Шевчук": "Достоевський нічого не вартий" так любила писати критика вістниківського виховання, якої на щастя, світ не чув бо інакше б він собі дуже посміявся..."

У 1957 році накладом ООЧСУ в Нью Йорку виходить друге видання "Підстав нашої політики", яке має на перший погляд той же формат і тих же 210 сторінок, а щоб у читача не було жодних сумнівів у "Передмові до 2-го видання", написаній автором у жовтні 1956 року, Д.Донцов запевняє, що "В тексті 1-го видання автор не міняв нічого, лише його демо скоротив і трохи виправив мову, а додав тільки кілька речень про справу Церкви /що й зазначено в тексті цього видання".

У 1971 році у "Свободі" /числа 39 - 40/ друкується стаття М.Сосновського "До проблеми української політики // У 50-річчя появи "Підстав нашої політики" Д.Донцова," в якій її автор начеб то хвалячи згадану працю, пише: "Донцов великою мірою, сам розкрив характер і спрямовання своєї світоглядної еволюції, зробивши досить ґрунтовну ревізію першого видання "Підстав нашої політики", залишивши тільки те у виданні 1957 року, що відповідало його поглядам пізнішого часу... Насправді йдеться про скорочення на одну третину, порівняно з 1-им виданням, а теж про зміни у постанові окремих проблем, наświetленні окремих постулатів..." /"Свобода" ч. 39, рік 1971/.

У наступному числі, закінчуючи свою статтю, М.Сосновський твердить, що між іншим, ~~Донцов~~ Донцов у новому виданні пересунув вагу з селянства на "оформлену могутню

робітничу класу". Тут мусимо відмітити, що ми знаємо, що польська робітнича класа у портових містах Балтійських і в Лодзі показала "оформленість" і як не "можливість то силу, але протягом останніх пів віка робітничу класу СССР була лише слухняним знаряддям влади і ніколи згаданих М.Сосновським ~~цих~~ прикмет не виявила. Закінчив статтю М.Сосновський твердженням, що все ж мовляв, "висновки Донцова не дають поспішні на завтра", приєднуючися тим до твердження Шережа, що це "вчора", з яким треба попрашатися.

Треба також нагадати, що ще в 1957 році, зараз же по появі другого видання, появилось анонімове /навіть без псевда чи криптоніму/, видане на цимлоостилі зіставлення двох видань, в якому на 45 сторінках були докладно винотовані всі пропущені в новому виданні твердження попереднього видання і навіть цілі сторінки.

Там же було підкреслене, що багато пропусків зроблено було явно на шкоду авторіві праці позбавляючи її тягlosti і роблячи нелогічними певні твердження.

Ми не заторкуємо тут питання про слушність чи не слушність тих чи інших тверджень Донцова в одному чи в другому виданні, бо це вимагало б докладної аналізи їх, яка переростає розміри часописної статті і виходить поза межі питання, яке ми висували, а ~~спиняємося~~, а спиняємося тільки на одній, досить красномовній, а разом і загадковій зміні-пропуску. Цей пропуск, з огляду на пов'язані з ним ~~важливі~~ моменти, викликає сумнів щодо правдивости твердження М.Сосновського, ніби Донцов сам зробив ревізію першого видання.

На початку статті ми навели твердження "Гр.Шевчука", щодо оцінки Достоевського, яке було лише одним з ряду подібних його закидів.

У виданні "Підстав нашої політики" з року 1920, на стор. 6 було таке твердження Д.Донцова: "Перед ~~цими~~ одними з них /москалів чи представників їхньої культури, Немо/, як перед цитованим вже Достоевським, ~~завів голову~~, що мав зрозуміння великого, до якої національності він не належав би - відкрити голову".

У році ж 1931 була друкована в ЛВБ, кн.6 стаття Д.Донцова "Федір Достоевський". У цій статті Донцов також підкреслював геніяльність Достоевського /"на межах реального, де розвергаються безодні надлюдських пристрастей, ~~надлюдських~~ надлюдсь-

ких посвячень і - надлюдської нікчемності й блукав несамопитий геній Достоевського", але підкреслював, що хоча жодний представник московської духовости не горів такою зневажистю до Європи, як Достоевський - ніхто не користався в ній такою пошаною і то головню по першій світовій війні серед подоланих у ній народів. Ідеї ширені творами Достоевського уважав Донцов тим тараном, який мав зруйнувати мури твердинь західньої цивілізації, розкладаючи духовість її представників. В цій статті дав Донцов аналізу розкладових ідей ^{Достоевських} ним ширених, "розмягчуючих" на його думку поглядів, але не заперечував геніяльності їх автора.

І ось перед нами загадка: чому зникла з другого видання "Підстав нашої політики" також і оцінка Достоевського, яка насочно доводила, що "Гр. Шевчук" /"Ю.Шерех"/ і його однодумці фальшували погляди Донцова, щоб їх розбивати?

На поставлене питання може бути тільки три відповіді:

1. Донцов справді "еволюціонував" і відмовився від цілого ряду своїх поглядів і тверджень, а в тому числі й від погляду на Достоевського,

2. Донцов викреслив це речення, хочи свого погляду не змінив, просто з "куртуазиї", не бажаючи компромітувати "Гр.Шевчука" і

3. Донцова систематично шантажують і змушують мовчати й "непомічати" свого роду "вівісекції" докнущаної на його творах.

Оскільки б ми прийняли першу відповідь /зміну поглядів/ то Донцов повинен би був не тільки сам чесно визнати цю зміну, але й сам її підкреслити та узаasadнит и, але цьому перечать слова з "Передмови до 2-гого видання.

Друга відповідь - є майже неймовірна, майже самогубча. Це тим більше, що ми тільки для більшої ясности спинилися на зникненню оцінки Достоевського, як на факті некомплішованому і явно суперечному з інтересами Донцова, але як стверджують і М.Сосновський і анонім - "корочення" були великі і важливі, носячи засадничий характер.

Відповідь третя може пояснювати не тільки це скреслення, але й бажання до пори приховати від читачів як зміну тексту, так і саму зміну шляхом розміщення матеріялу так щоб книжка мала тих же 210 сторінок.

Ця справа набирає ще більшої загадковості, коли пригадаємо собі слова Ю.Шереха: "ідеї Донцова потребують тепер перегляду" і, ведену ним акцію проти "вістниківства" і вперте, послідовне прякування до того щоб добитися від чоловік "вістниківців" або фактичного відречення від своїх ідей /перекінчиство Самчука, "відречення" за допомогою "Другого послання" і де яких статей -Маланюка/, або посмертного видання сфальшованих творів з відповідними "передмовами" /на це вказують засадничі зміни в початку ~~визначеного~~ "Попелу імперії", який вийшов ще за життя Ю.Клена і таємниче знищення, а потім поява по ряду років машинопису, автентичність якого непевна "Останнього пророка" Мосендза, виданого з "капітулянтським" післясловом редактора/.

Коли ж ще пригадаємо собі, що в "Думках проти течії" Шереха є досить спрепарованих ним цитат з "Духа нашої давнини", яку то книжку перевидано не тільки в скороченні, але й було це зазначено / бо це давало змогу запевнити, що в нескороченому виданні ці цитати були/- то насувається думка чи власне третя відповідь не вясовує загадки?

Ми тут цілкомито не порушуємо питання слушності чи неслушності поглядів Донцова взагалі, як рівно ж вартості незмінених чи змінених в нових виданнях поглядів. Ми уважаємо однак, що для майбутнього історика розвитку української політичної думки має величезне значіння правильна розгадка загадки.

Москва любить примусити ~~індивідуума/рис/ до/каяття~~ інакшедумачих до каяття і засудження своїх "помилки". На ці землі не поширюється московська влада, а тому треба для осягнення мети багато часу і складного маневрування, а саме "каяття" не може вилитися в тих формах, що і на "родіне". Однак хоча все вказує на правильність третьої відповіді - треба "крапок над і".

Власне тому обов'язком Донцова є дати ясну відповідь і тим допомогти розгадати і загадку, яка виникла і яка впливає з аналізу ряду фактів, зафіксованих у ряді видань. Лише тоді, коли правильна остатня відповідь - Донцов не зможе обізнатися, але тоді його мовчанка буде рівнозначна з підтвердженням.

, Касандра "